

naprej v mesto, vse umazano, hiše že dolgo ne popravljene. Upanje, da bo v mestu boljše, se je razblinilo. Žene me naprej radostno čustvo zopetnega svidenja z domovino. Hočem videti vse tuge, kjer sem bil pred desetimi leti. To je moskovska glavna ulica! Trgovine, nič kakor trgovine, niti ene od starih trdk; napis se glasi: »Komunar«, »Konzumna družba«, »Rdeča prešnja« itd. Vsa izložbena okna so razbita, po izložbah je videti prazne škatle za kavo in konzerve. Po trgovinah ni blaga in ne prometa.

Lačen sem. Grem v razpečevalnico jedil; restavracije v našem smislu so v Moskvi redkost. Prvo, čemur se začudim, je, da sedijo natakariji okrog skupne mize. Nad to mizo je tabla z napisom: »Miza je samo za osobe«. Sedem, zunanost jedilnega orodja obeta dobro kosilo, pogled na jedilni list mi prežene vsako upanje. Nobenega mesa, samo ribe in ... kaka draginja! Ena porcija juhe stane 35 kopejk (8 Din), riba 2.50 rublja (36 Din), čaša pive 60 kopejk (14.40 Din). V prvem trenutku sem bil prepričan, da sem zašel v najbolj drago krčmo, a to ni bilo res. Pri jedi mi je naročeno skoro običajno v grlu.

Po kosilu grem proti Kremlju. Pred Kremljem stoji na Rdečem trgu Lenina grobnica, katero prezidavajo. Hočem si ogledati vladno palačo Kremelj, a vstop je prepovedan! Naprej! Cele množine potnikov, resnih izrazov na izstradanem obrazu, brez smeha, postajajo pred praznimi trgovinami. Takoj mi pade v oči, da so ljudje tako slabo oblečeni. Vse je zavito v dežne plašče. Zvečer se mi je ponudilo 15 deklic in to za kosček kruha ali iz »ljubezni do umetnosti«.

Ves utrujen poiščem hotel. Sobe nakazuje stanovanjski urad, me poduči vratar. Torej brzo na stanovanjski urad. Po dolgem čakanju dobim dve nakaznici, eno za hotel »Savoy«, drugo za hotel »Orient«. Peljem se s tramvajem, ki je napolnjen. Čakam, da bo prišla sprevoznica, da bi plačal prevoz nino in opazujem voz. Je nov, domač izdelek, močno izdelan in praktičen. Skoraj bom že na cilju, sprevoznica še vedno ni tirjala od mene denarja. Sedaj še le opazim, da moram sam naročiti pri njej karto. Popravim zamujeno in izstopim. V hotelu me peljejo v nakazano sobo, ki je majhna, a čedna. Ko vprašam po ceni, dobim odgovor: »7 rubljev«. Prestrašen se odstranim in se odpeljem v drugi hotel. Ta hotel je mnogo slabše opremljen, a stane soba le 2 rublja.

Drugi dan nadaljujem ogled mesta. Čim dalje ogledujem Moskvo, tembolj zrem le uničenje. Zidali so malo. So sicer krasna poslopja, a to so le državne pisarne, komisarijati in državne prodajalne. Nekatere stavbe so še nedoizdane, a bodo dosegle prihodnje leto 14 nadstropij in to sta vladna palača in palača čake ali tajne policije.

Iščem kavarno. Pojasnijo mi, da so le še čajnice. Naročim: čaj, klobaso in 2 kosčka močnate jedi in plačam za to 28.80 Din. Klobase se nisem dotaknil, ker ni bila užitna.

Nov vozni red

veljaven od 5. oktobra 1930, obsega tudi zimski vozni red avtobusnih prog. — Cena 2 Din (po pošti 2.50 Din, denar poslati naprej). — Trgovci popust. — Naročila sprejema Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Hočem v slavno stolno cerkev sv. Bazilija, ki je bila znana po celem kulturnem svetu kot biser bizantinske stavbene umetnosti. Zaprta! Čitam na pis: (Muzej je odprt le vsako sredo ter soboto od 9. do 6. ure.) Iščem naprej! Ena cerkev je odprta in vidim ljudi, ki hodijo ven in noter. Kaj najdem?! Uradnike, stranke in cele množine starih reči. Ljudje me gledajo začudeno in za hrbtom slišim opazko: »Kaj neki hoče ta tukaj?« Je videti bogat, ker je čedno oblečen. Kaj neki namerava zastaviti? Zašel sem v cerkev, ki je bila spremenjena v zastavljalnico.

V bližini nekdanje cerkve se nahaja trg, hočem si ga ogledati. Tudi tukaj so trgovine pod državnim nadzorstvom, a prazne. Le ob cestah se še trguje. Vsega je dobiti ob cesti, a — cene! Surovo maslo 288 Din 1 kg, meso 120 Din, 10 komadov jaje 56 Din. Ruske konzerve, ki stanejo danes v Avstriji 90 gramov 16 Din, stanejo v Moskvi 84 Din. Stopim v državno trgovino, da bi kupil nekaj za na pot. Zahtevam kruh, surovo maslo, šunko in seveda vse na karte. V Moskvi je dobiti vsako jestvino 12 let po vojni le na karte! — Karte prosta je vodka. Majhna steklenica ruskega žganja vodke stane 56 D.

Povsod sem pa ugledal množice najbolj razcapanih beračev obeh spolov in vsake starosti.

In Evropa? Evropa je slepa, ali pa ne more videti igre, katero uganja Moskva, ki bi pa znala zelo nevarno izpasti za celo Evropo. Boljševiška propaganda ima mogočnega zaveznika v brezposelnosti. Brezposelnosti verujejo verzi iz Moskve vedno bolj in bolj, kar se tudi jasno kaže v komunističnem gibanju po celi Evropi. Po Nemčiji in na Angleskem se širita od dne do dne brezposelnost in z njo tudi komunizem. Še celo mala Avstrija trpi pod zlom komunističnega evangelija, ki se širi iz Moskve.

Trgovanje s sužnji.

Pri Društvu narodov v Ženevi je posebna komisija, ki se trudi, da bi iztrebila še vedno obstoječo trgovanje s sužnji. Po poročilih te komisije obstojajo tudi v Evropi na daleč razporedene organizacije glede trgovine z dekleti, ki prodajajo dekline iz vzhodne in južnovzhodne Evrope v Ameriko.

Člani komisije za pobijanje človeške trgovine so odkrili tudi to sramoto da-

našnjih modernih časov, da je v Rdečem morju v bližini abesinske obale otok sužnjev, na katerem ječi v jetništvu na tisoče žensk, deklet in moških, dokler jih ne prodajo za drag denar.

Tozadevno poročilo komisije Društva narodov je nekaj strašnega.

Karavane romarjev v Mekko (glavno mohamedansko romarsko mesto) so bile večkrat napadene od Arabcev. Romarjev niso samo izropali, ampak roparji so odvedli seboj vse ženske. Iz izpovedi nekaterih žen in deklet, katerim se je posrečil pobeg, sledi, da vlačijo arabski tolovaji naropano živo blago na neobljuden otok v Rdečem morju.

Posrečilo se je podkupiti enega trgovca s sužnji in ta je izposloval, da je stopilo nekaj članov zgoraj omenjene komisije na otok sužnjev. Našli so na otoku v skale udolbene oboke, v katerih se nahajajo nalovljene žrtve. S tega otoka prodajajo trgovci nesrečne ženske v javne hiše na južno Francosko in v Indijo. Ugotovljeno je, da so arabska podjetja trgovanja z ljudmi financirana od evropskih trgovcev z dekleti.

Ti krvoloki so se izpozabili celo tako daleč, da so organizirali z velikimi stroški romanja v Mekko in to le radi tega, da so med potjo romarje napadli in ugrabili ženske.

Komisija, ki je vse te grozote proučila, izdeluje za Društvo narodov predloge, s kojih izvedbo bi se že vendar enkrat iztrebilo med kulturnimi narodi suženjstvo!

*

Otok zapuščenih.

Angleški in ameriški milijonarji, razvajeni, bogati postopači, pri katerih ne igra denar nobene vloge, hočejo nekaj videti, kar je videlo doslej le malo ljudi, da lahko pripovedujejo pozneje svojim prijateljem in radovednejšem o izrednostih. Leta 1928 je morala ladja »Franconia« in leta 1929 parnik »Duchess of Atholl« obiskati tudi otok Tristan de Cunha v južnem Atlantskem morju, ker je hotela videti večina potnikov pri vožnji krog sveta tudi to posebnost med otoki. V obeh slučajih je bilo izkrcanje nemogoče radi silovitih viharjev, a so doživljajev željni potniki vendar videli otok in nekateri pomorščaki, ki so zapustili parnika v čolnih, so obiskali otok in pripovedovali bogati družbi, kaj so videli in s kom so govorili.

Približno 1500 milj od otoka Sv. Helena, ki je najbližji sosedni ter obljudeni otok, leži od sveta pozabljen pustinja ne le izven linije pomorskega prometa, ampak tudi najbolj drzni ladjski kapitan se ogibljuje skalovja tega otoka, ki je že bilo tolikim ladjam v pogubo. Na otoku prebiva 150 ljudi, ki životarijo siromašno življenje, čakajo mesece, da cela leta, dokler ne prispe kak parnik ali jadrnica, da jim pripelje živež ter pošto iz domovine. Leta 1926 je izjavil prvi angleški lord admiral v parlamentu, da ni bilo mogoče v zadnjih 10 letih od leta 1916, prepeljati pošte iz domovine na otok

Tristan da Cunha. Sedaj je postalo v tem oziru nekoliko boljše. Vsako leto mora obiskati od otoka Sv. Helene ena vojna ladja tudi ta otok zapuščenih in spraviti tjakaj prehrano ter pošto. — Redko kedaj se prikaže še kak kitolovec, da bi vzel na otoku vode, prehrano, krompir, sočivje in nekaj moke.

Otok je bil odkrit leta 1506 od portugalskega admirala Tristana da Cunha. Notranjost otoka je pokrita z strnjeno lavo, raste le malo drevja in radi nerodovitnosti se niso zmenili za otok ne Portugalci, Španci, Holandci in ne Angleži. Le kitolovci iz celega sveta so se zbirali tukaj, ker je bilo nekoč južno Atlantsko morje zelo bogato na kitih in morskih psih. Kmalu pa so te živali iztrebili in otok je ostal osamljen v širnem morju.

Ko so pozneje prepeljali Angleži francoskega cesarja Napoleona na otok Sv. Helene, je zasedla Anglija tudi ta puščobni otok. Zgradila je na otoku pod vodstvom korporala Viljema Glassa vojaško oporišče s posadko 87 moških, ki je ostala tamkaj le 2 leti in nato je bila postaja radi nepotrebnosti ukinjena.

Le korporal Viljem Glass se je povrnil z dovoljenjem pomorske oblasti v priljubljeno samoto, ko se je bil prej oženil na Angleškem in se preskrbel z vsem potrebnim, da bi lahko živel samotarsko življenje Robinsona. Zapustil je 16 otrok ter 50 vnukov, ko je umrl leta 1853 in je prepustil vodstvo otoka brodolomnemu Holandcu Petru Greenu. S Holandci, ki so priplavali na otok z razbite ladje, se je pomnožilo prebivalstvo z moški, ki so bili vajeni trdega dela. Pet žen so prepeljali z otoka Sv. Helene in ti samotarji so si ustvarili z malenkostno pomočjo od zunanjega sveta življenje in nočejo ostaviti otoka za nobeno ceno. Otok je najbolj zdrav na celem svetu. L. 1928 je umrlo osem oseb, od katerih je bila stara najmlajša 82, najstarejša 98 let.

*

Zavisť tolovajskih poglavarjev.

Z neiztrebljivimi tolovajskimi bandami imajo največ preglavic ameriške Združene države in tozadevno je na prvem mestu vele mesto Čikago.

Pred kratkem je prineslo ameriško časopisje vest, da je bil napaden v hotelski sobi v Newyorku od več moških roparjev vodja organizacije čikaških roparjev Jack Diamond in ranjen iz revolverjev. Leži sedaj s težkimi ranami v bolnici. Zdravniki imajo le malo upanja, da bo še ostal pri življenju.

Jack Diamond se je podal pred kratkem na potovanje po Evropi. Njegov pojav na evropskih tleh je vzbudil vse splošno pozornost. Vse je bilo prepričano, da hoče ameriški kralj tolovajev uteči policiji, ki se je bila lotila iztrebljenja banditskih organizacij v Čikagi. Diamonda so kot neljubega inozemca izgnali iz Nemčije in moral se je vrniti nazaj v Ameriko. Po povratu ga je doletela usoda.

Napad na Diamonda v Newyorku še nikako ni pojasnjen, ker noče podati napadeni nobenega pojasnila in istotako molčijo napadalci. Z gotovostjo se pa lahko trdi, da ga je nameravala spraviti iz sveta njemu nenaklonjena tolovajska tolpa.

Poznavalec ameriških banditov je rekel nekoč: »Zločinec, ki se udeležuje roparskih napadov v Čikagi kot nesiguren popolnega zaupanja od strani banditske organizacije, za takega je policija veliko manj nevarna, kakor tolovajske tolpe, ki skušajo vsiljenca spraviti s pota.« Neizprosno je boj, katerega bijejo roparske tolpe za prvenstvo med seboj. Odkar je postala Amerika »suha« in se vzdržuje alkoholna prepoved, so odprti alkoholnim tihotapcem neizmerni viri zaslužka, katerega izrabljajo dobro organizirane bande zločincev. Seve se smatra ena organizacija tihotapcev prikrajšano, ako jej prekriža pot druga.

Ženska brada

in nadležni lasje pod pazduho, na rokah in nogah se odstrani hitro z CITO-kuro. Posebno na obrazu in na nogah, ki jih pokrije o tanka svilena nogavica, vzbujajo ti nadležni lasje neprijetno pozornost ter Vas mnogokrat spravljajo v zadrego. CITO odstrani rast neželenih las v par sekundah, garantirano brez bolečin in brez nevarnosti radikalno in za vedno. Gospa T. piše: »Počutil sem srodna, odkar mi je CITO — sovražnik las uničil korenine za rast nadležnih las«. — Uporabljivo je tudi za gospode. Razira brez mila, brez vode in brez aparata. Cena Din 12.—, 3 steklenice Din 25.—. Dr. Nic. Kemény, Košice D, Postfach 12/M, 28 Čechoslovakei. 1294

Jack Diamond se je upal spustiti v boj z organizacijo tolovajskega poglavarja Al Capone. V tem spopadu je podlegel. Njegovo potovanje v Evropo je bil beg pred maščevanjem nasprotnikov, ki ga je le zadelo v Newyorku. Al Capone je tokrat zaprt in ravnotako mlada plesalka, katero so videli pogostoma v družbi Diamonda in je osumljena, da je zvalila svojega oboževalca v past njegovih zasledovalcev. Aretirali so 30 tihotapcev, ki so najbrž zapleteni v zadevo napada. Ker odklanja težko ranjeni Diamond vsako izjavo, se kretajo ob njegovi postelji neprestano stenografi, ki takoj zabeležijo vsako besedo, katero izgovori tolovajski kolovodja v omotici. Iz teh besed bodo skušali dobiti namige za izsleditev pravih ter glavnih krivcev.

Opomba: Diamond je podlegel ranam in odnesel v večnost skrivnost, kedo in zakaj ga je ustrelil.

*

Izredna rodbinska žaloliga.

L. 1900 je pogorela ob mehiškankalifornijski meji v Ameriki farma posestnika Allana. Žrtev plamenov je postala tudi farmerjeva žena. Iz vseh okoliščin se je dalo sklepati, da gre v tem slučaju za požig. Sum je padel na farmerja, ki je moral na zagovor pred

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Drugi dan po oni noči, ko so stražniki zasledili nočnega obiskovalca na Schlossbergu pred oknom celice grofa Tatenbaha, je šel prvi stražnik Jeremija Konrad z obema arkebusirjema gledat, ali je ona zagonetna nočna postava zapustila kako sled. Previdno so plezali po skalah navzdol, pogledali pod vsak grm, pa niso ničesar našli. Tako so prišli skoro do roba skal, od koder ni bilo mogoče nikamor priti, ako ni kdo hotel skočiti v globino; a to bi pomenilo gotovo smrt.

Gledali so na vse strani, pa niso ničesar sumljivega našli. Že so se mislili vrniti, ko pogleda Konrad čez mali grm. Tam sta se dvigali dve mali skali ena vstric druge. Ko tako opazuje, se mu zdi, da vidi nekaj črnega kakor kos odtrgane suknje. Pogleduje sem in tja, kako bi to prišlo sem. Da bi bolje videl, stopi bližje, naenkrat pa vzklikne:

45

»Pridita, tu ga imamo nočnega plezalca, mrtev je!«

Oba vojaka takoj skočita tja, in res je vznok ležal na tleh Rudolfa. Na prsih je bila mlaka strnjene krvi, levo roko je držal krčevito na prsa, desnica je ležala ob truplu.

»Tako si torej plačal svoj nočni obisk,« meni Konrad, »dobro si ga pogodil, Jošt. Zadel si ga, ko je bežal, v bodoče se ne bo več plazil tu okoli. Sedaj pa bo treba natančneje pregledati mrtveca, ali nima kaj sumljivega s seboj. Njegova ogrska obleka da o njem slutiti, da je v zvezi z zarotniki.«

Rekši veli obema vojakoma, da ubitega natančno preiščeta. Storila sta, kakor jima je bilo ukazano, našla mošnjiček z nekaj cekini ter druge malenkosti. Ko mu slečeta spodnji suknjič, otipata nek predmet kakor papir. Hitro odpreta obleko ter najdeta na notranji strani žep, v katerem je bilo pismo.

»Ha, že imamo,« vzklikne Konrad ves vesel, glejte pismo, pa kako je debelo! To nekaj pomeni. Na koga neki je to pismo naslovljeno?«

Konrad gleda napis. Ker ni bil posebno pisemen, je le s težavo ugotovil, da je naslovljeno na Ano Terezijo Tatenbah.

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Čekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

